

Гавловський В.Д., начальник відділу Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ ДЛЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Досягнення науки і техніки, створені на благо людства, часто використовують у деструктивних цілях. Це повною мірою стосується й протиправного використання злочинцями кібернетичного простору, число учасників якого постійно зростає.

Так, за даними компанії We Are Social, на кінець 2014 року, з 7,2 млрд жителів Землі активно користувалися мережею Інтернет 3,01 млрд, 2,078 млрд активних профілів у соціальних мережах та 1,685 млрд - активних мобільних акаунтів у соцмережах. Популярність соціальних мереж і надалі буде стабільно зростати і до кінця поточного року може скласти третину всього населення планети [1].

Слід відмітити, що удавана анонімність користувачів, фактична відсутність географічних кордонів у мережі Інтернет і її технічні можливості створюють майже ідеальні умови для вчинення злочинів. Усе частіше соціальні мережі використовуються при підготовці та вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинів корисливо-насильницької спрямованості, зокрема, вбивств.

Фахівцями-кримінологами з університету Бірмінгема - доктором Елізабет Ярді та професором Девідом Уїлсоном поведено перше в світі дослідження того, як злочинці, які відбувають тюремний термін за вбивство, скористалися соціальною мережею Facebook для здійснення своїх злочинів. У даній роботі автори аналізують 48 випадків «Facebook-убивств», які скоїли злочинці в усьому світі з 2008 по 2013 рік [2].

Сьогодні вчені різних країн активно працюють над розробленням методик боротьби з кримінальними діяннями, що вчиняються за допомогою мережі Інтернет, а також її використання в боротьбі зі злочинністю. Проте, для розкриття злочинів і розшуку злочинців правоохоронні органи різних країн як на локальному, так і міжнародному рівні досить давно використовують Інтернет у своїй роботі. Особливо ефективно використовуються соціальні мережі.

Слід зазначити, що місячна аудиторія соціальної мережі БасеБок складає приблизно 1,35 млрд користувачів. З цієї причини, використання її в якості корисного інструменту в боротьбі зі злочинністю практикується в багатьох країнах, усе активніше вона застосовується поліцейськими в пошуках підозрюваних. Так, БасеБок виявився настільки корисним, що деякі поліцейські управління (наприклад КУРБ - поліцейський департамент Нью-Йорка) створили спеціальні підрозділи соціальних медіа, які займаються пошуком і моніторингом даних у мережах для відстеження злочинів і пошуку злочинців.

Один з прикладів, у Лос-Анджелесі поліцейський при пошуку в БасеБок знайшов обвинуваченого у вбивствах, який переховувався від правосуддя більше 10 років. Едуардо Родрігес, що підозрюється в чотирьох убивствах і двох замахів на вбивство, пов'язаних з діяльністю вуличної банди, був упізнаний поліцейським на фотографіях, розміщених на сайті соціальної мережі сім'єю втікача та його друзями [3].

Однак, пошук і стеження за злочинцями в соціальних сервісах не єдине можливе використання мережі Інтернет для здійснення правосуддя. Мережа Інтернет і, зокрема, соціальні мережі все частіше використовуються правоохоронними органами з метою запобігання злочинам. Співробітниками правоохоронних органів у багатьох країнах налаштовано системи оповіщення громадян про потенційну небезпеку: в Інтернеті на офіційних сайтах установ публікуються фотографії або фотороботи злочинців і підозрюваних, інформація про них. Часто такі дії, завдяки активності простих громадян, допомагають запобігти вчиненню кримінальних правопорушень або затримати злочинців. Ця практика отримала розповсюдження у США, Японії, Іспанії та

інших розвинутих країнах, сьогодні досвід переймають держави Латинської Америки і деякі інші країни світу [4; 5].

В правоохоронців України, на жаль, не має подібних інформаційних ресурсів. Проте, запрацював сайт «Миротворець», де збираються дані про терористів і зрадників. На сьогодні в базі даних Центру досліджень ознак злочинів проти основ національної безпеки України, миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку завдяки ретельній роботі волонтерів зібрано понад 7500 профілів терористів, сепаратистів і їхніх пособників.

Зібраною інформацією користується МВС, СБУ, розвідка і прикордонна служба. На сьогодні тільки МВС отримано дозвіл суду на затримання і арешт понад 500 сепаратистів і терористів. У тому числі й на підставі даних з сайту Центру. Дані з цього ресурсу рекомендується використовувати бійцями сил АТО при перевірці документів на блокпостах. Якщо при перевірці документів з'ясувалося, що особа є в базі даних Центру, то її затримують і доставляють до найближчого відділення міліції для подальшої перевірки особистості, її зв'язків і контактів.

При цьому, дані про терористів та їх помічників збираються з відкритих джерел (сепаратистських сайтів, соціальних мереж і російських ЗМІ). Цей сайт розміщений в мережі Інтернет за адресою www.psb4ukr.org. Усі свідомі громадяни можуть надсилати дані про терористів на пошту сайту lyst2sbu@gmail.com.

Цей сайт не порушує Закону України «Про захист персональних даних», бо боротьба з тероризмом і сепаратизмом є державною справою, і Конституція у статті 17 визначає, що "захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу".

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що сьогодні одним із найважливіших напрямів вітчизняних наукових досліджень у сфері забезпечення державної безпеки України та боротьби зі злочинністю має стати використання мережі Інтернет для протидії кримінальним правопорушенням. Результати цих досліджень підлягають негайній апробації та впровадженню у практику. Крім того, для використання мережі Інтернет у протидії злочинності потрібно створити належне правове забезпечення.

Список використаних джерел

1. За 2014 год число интернет-пользователей в мире выросло на 500 млн / [Электронный ресурс]. - Режим доступа :

<http://delo.ua/tech/za-2014-god-chislo-intemet-polzovatelej-v-mire-vyroslo-na-500-m-288685/>

2. Эксперты назвали 6 типов убийц в социальной сети Facebook / [Электронный ресурс]. - Режим доступа :

<http://wek.ru/yeksperty-nazvali-6-tipov-ubijc-v-socialnoj-seti-facebook>

3. Полиция отследила одного из опаснейших преступников Лос-Анджелеса через Facebook / [Электронный ресурс]. - Режим доступа :

<http://telekomza.ru/2014/11/19/policiya-otsledila-odnogo-iz-opasnejshix-prestupnikov-los-andzhelesa-cherez-facebook/>

4. Помощь Интернета в поимке преступников

/ [Электронный ресурс]. - Режим доступа :

<http://www.saferunet.org/adult/news/928/>

5. Испанская полиция вооружается соцсетями для борьбы с